

PIAAC

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

Jana Straková

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Obsah

- ◆ Základní informace o mezinárodních výzkumech vědomostí a dovedností a jejich zjištěních v ČR
- ◆ Metodologie výzkumu PIAAC

Historie komparativních výzkumů

◆ Polovina 20. století

- ◆ vznik Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání
- ◆ 12 zakládajících vzdělávacích systémů
- ◆ souvislost s průnikem testování do vzdělávání

◆ Přelom 20. a 21. století

- ◆ angažmá Organizace pro mezinárodní spolupráci a rozvoj
- ◆ „dovednosti pro život“
- ◆ cyklická měření

Historie komparativních výzkumů

◆ Současnost

- ◆ důležitá zpětná vazba pro vzdělávací politiku
- ◆ široké zapojení (cca 70 vzdělávacích systémů), většina postkomunistických systémů včetně ČR v 90. letech
- ◆ metodologická zdokonalení
- ◆ rozšíření testovaných oblastí (řešení problémů, občanská výchova, finanční gramotnost)
- ◆ přechod na elektronickou administraci

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

VÝSLEDKY VÝZKUMŮ V ŽÁKOVSKÉ POPULACI

Umístění českých žáků na konci povinného vzdělávání v mezinárodních výzkumech vědomostí (srovnání se zeměmi OECD: pořadí ČR/počet zúčastněných zemí OECD)

	TIMSS 1995	TIMSS 1999	PISA 2000	PISA 2003	PISA 2006	TIMSS 2007	PISA 2009
matematika	3 / 24	10 / 15	17 / 27	10 / 29	11 / 30	8 / 15	22 / 34
přírodní vědy	1 / 24	6 / 15	11 / 27	6 / 29	10 / 30	5 / 15	19 / 34
čtenářská gramotnost	RLS 1995 13 / 20		19 / 27	20 / 29	20 / 29		27 / 34

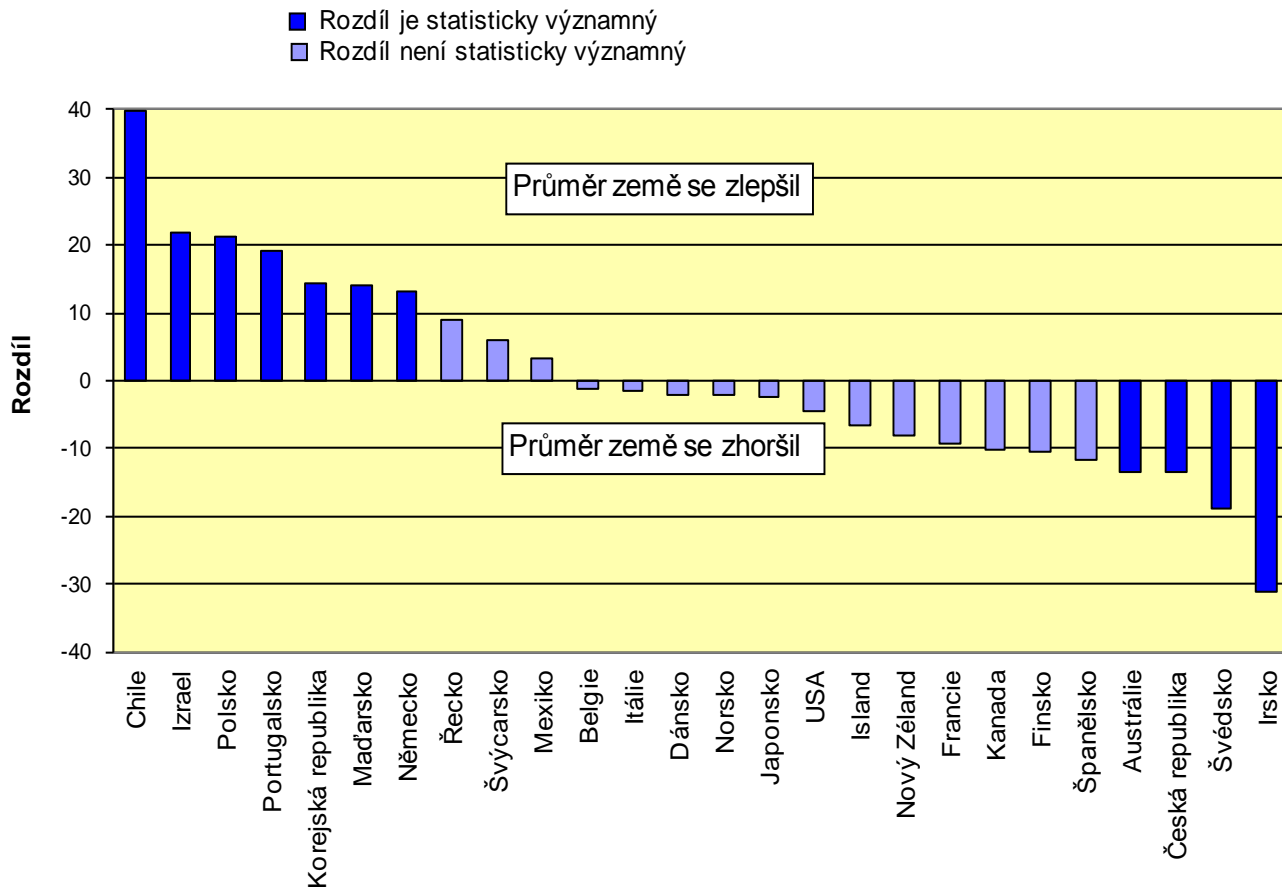
Korejská republika	539	▲
Finsko	536	▲
Kanada	524	▲
Nový Zéland	521	▲
Japonsko	520	▲
Austrálie	515	▲
Nizozemsko	508	▲
Belgie	506	▲
Norsko	503	▲
Estonsko	501	▲
Švýcarsko	501	▲
Polsko	500	▲
Island	500	▲
USA	500	▲
Švédsko	497	▲
Německo	497	▲
Irsko	496	▲
Francie	496	▲
Dánsko	495	▲
Velká Británie	494	▲
Maďarsko	494	▲
Portugalsko	489	▲
Itálie	486	▲
Slovinsko	483	○
Řecko	483	○
Španělsko	481	○
Česká republika	478	
Slovensko	477	○
Izrael	474	○
Lucembursko	472	○
Rakousko	470	○
Turecko	464	▼
Chile	449	▼
Mexiko	425	▼

Čtenářská gramotnost

(průměrné výsledky zemí OECD, PISA 2009)

- je nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně rozdílný od průměru OECD
- je pod průměrem zemí OECD
- ▲ je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- ▼ je statisticky významně horší než výsledek ČR

Změny ve výsledcích zemí OECD mezi roky 2000 a 2009 čtenářská gramotnost

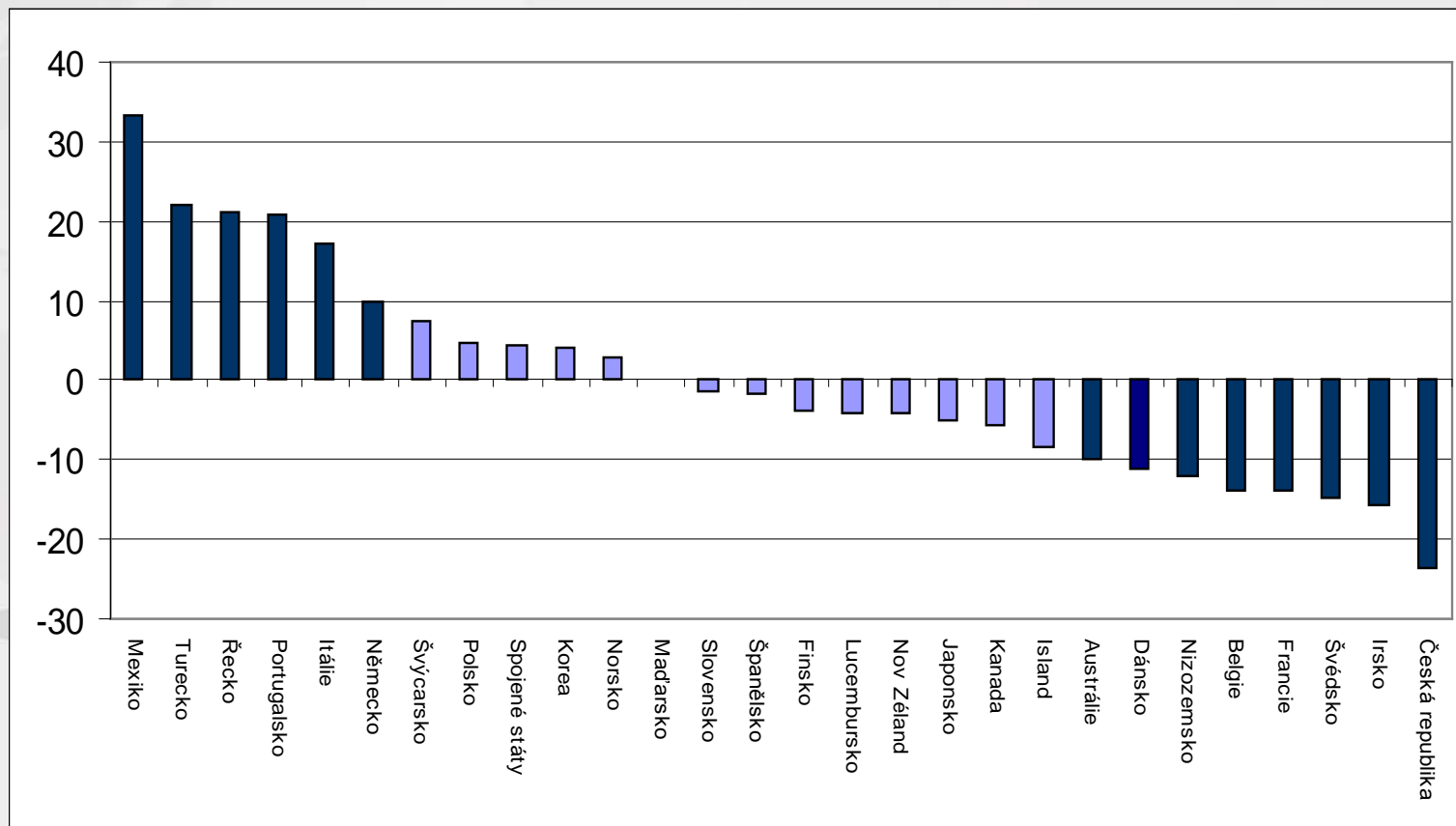
Korejská republika	546	▲
Finsko	541	▲
Švýcarsko	534	▲
Japonsko	529	▲
Kanada	527	▲
Nizozemsko	526	▲
Nový Zéland	519	▲
Belgie	515	▲
Austrálie	514	▲
Německo	513	▲
Estonsko	512	▲
Island	507	▲
Dánsko	503	▲
Slovinsko	501	▲
Norsko	498	○
Francie	497	○
Slovensko	497	○
Rakousko	496	○
Polsko	495	○
Švédsko	494	○
Česká republika	493	
Velká Británie	492	○
Maďarsko	490	○
Lucembursko	489	○
USA	487	○
Irsko	487	○
Portugalsko	487	○
Španělsko	483	▼
Itálie	483	▼
Řecko	466	▼
Izrael	447	▼
Turecko	445	▼
Chile	421	▼
Mexiko	419	▼

Matematická gramotnost

(průměrné výsledky zemí OECD, PISA 2009)

- je nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně rozdílný od průměru OECD
- je pod průměrem zemí OECD
- ▲ je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- ▼ je statisticky významně horší než výsledek ČR

Změny ve výsledcích zemí OECD mezi roky 2003 a 2009 matematická gramotnost

Finsko	554	▲
Japonsko	539	▲
Korejská republika	538	▲
Nový Zéland	532	▲
Kanada	529	▲
Estonsko	528	▲
Austrálie	527	▲
Nizozemsko	522	▲
Německo	520	▲
Švýcarsko	517	▲
Velká Británie	514	▲
Slovinsko	512	▲
Polsko	508	▲
Irsko	508	○
Belgie	507	○
Maďarsko	503	○
USA	502	○
Česká republika	500	
Norsko	500	○
Dánsko	499	○
Francie	498	○
Island	496	○
Švédsko	495	○
Rakousko	494	○
Portugalsko	493	○
Slovensko	490	▼
Itálie	489	▼
Španělsko	488	▼
Lucembursko	484	▼
Řecko	470	▼
Izrael	455	▼
Turecko	454	▼
Chile	447	▼
Mexiko	416	▼

Přírodovědná gramotnost

(průměrné výsledky zemí OECD, PISA 2009)

- je nad průměrem zemí OECD
- není statisticky významně rozdílný od průměru OECD
- je pod průměrem zemí OECD
- ▲ je statisticky významně lepší než výsledek ČR
- není statisticky významně rozdílný od výsledku ČR
- ▼ je statisticky významně horší než výsledek ČR

Podíl žáků nedosahujících základní úrovně způsobilosti nezbytné pro řešení běžných životních situací PISA 2009, 9. ročník

	2000	2003	2006	2009
<i>čtenářská gramotnost</i>				
pod úrovní 1	2,3	7,3	7,2	6
úroveň 1	12,4	15,9	17,6	19,4
<i>celkem</i>	14,7	23,2	24,8	25,4
<i>matematická gramotnost</i>				
pod úrovní 1		5	5,8	5,7
úroveň 1		15,9	14,7	19,3
<i>celkem</i>		20,9	20,5	25

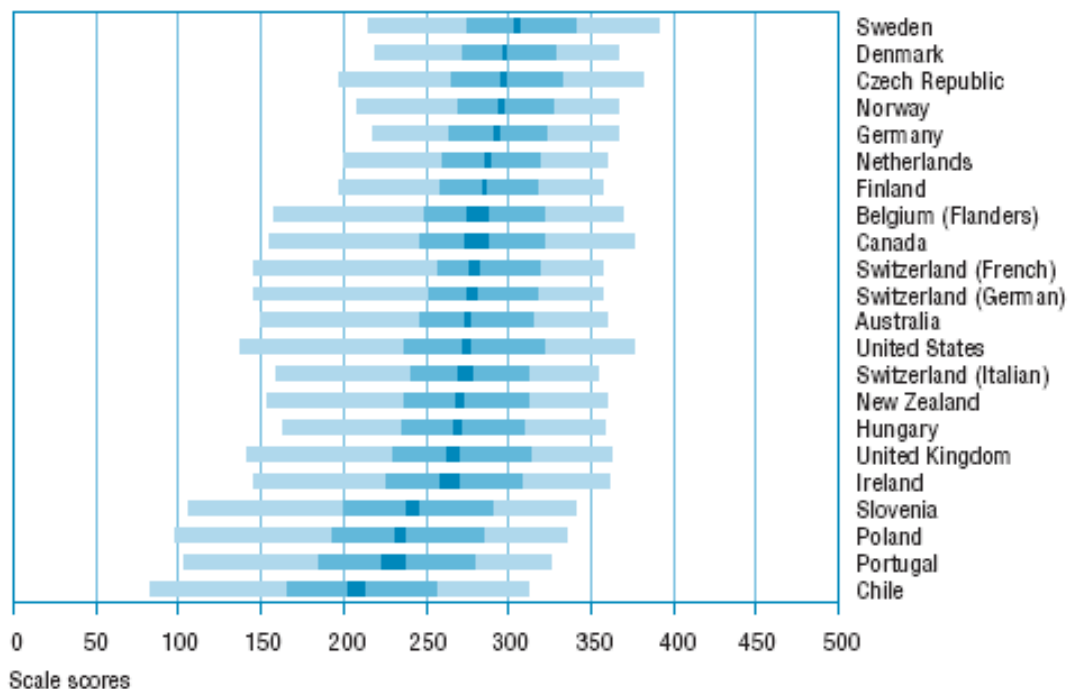
Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

VÝSLEDKY VÝZKUMŮ V DOSPĚLÉ POPULACI (IALS 1998)

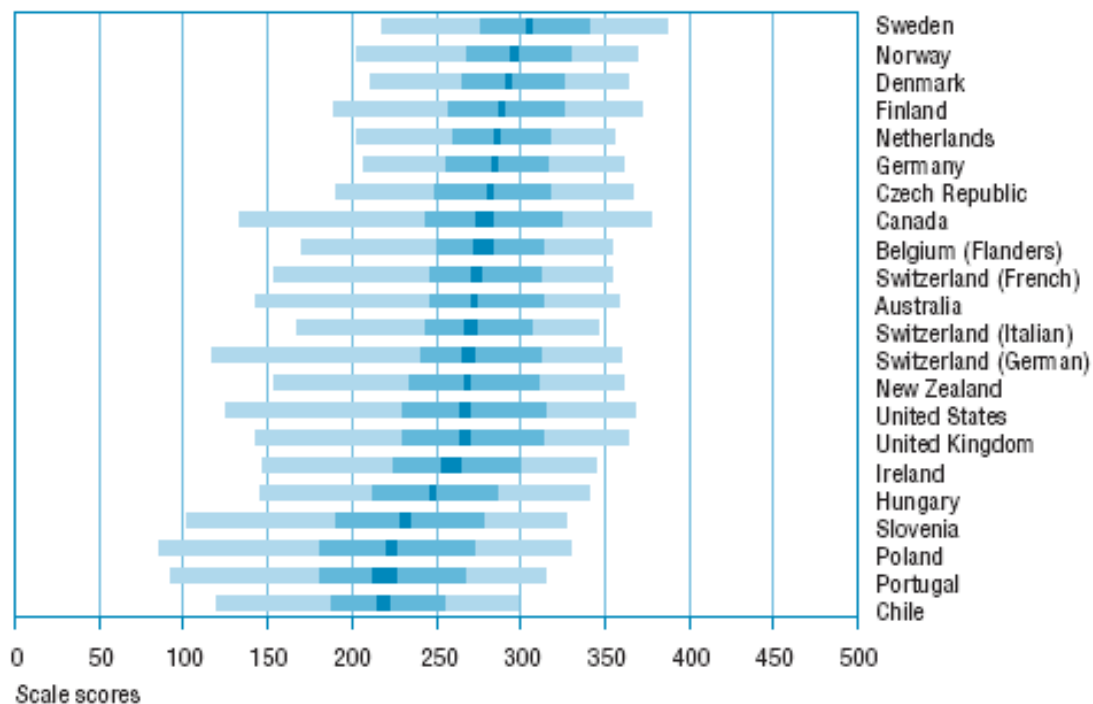
Kvantitativní gramotnost (quantitative literacy), IALS

C. Mean scores with .95 confidence interval and scores at 5th, 25th, 75th, and 95th percentiles on the quantitative literacy scale, population aged 16-65, 1994-1998

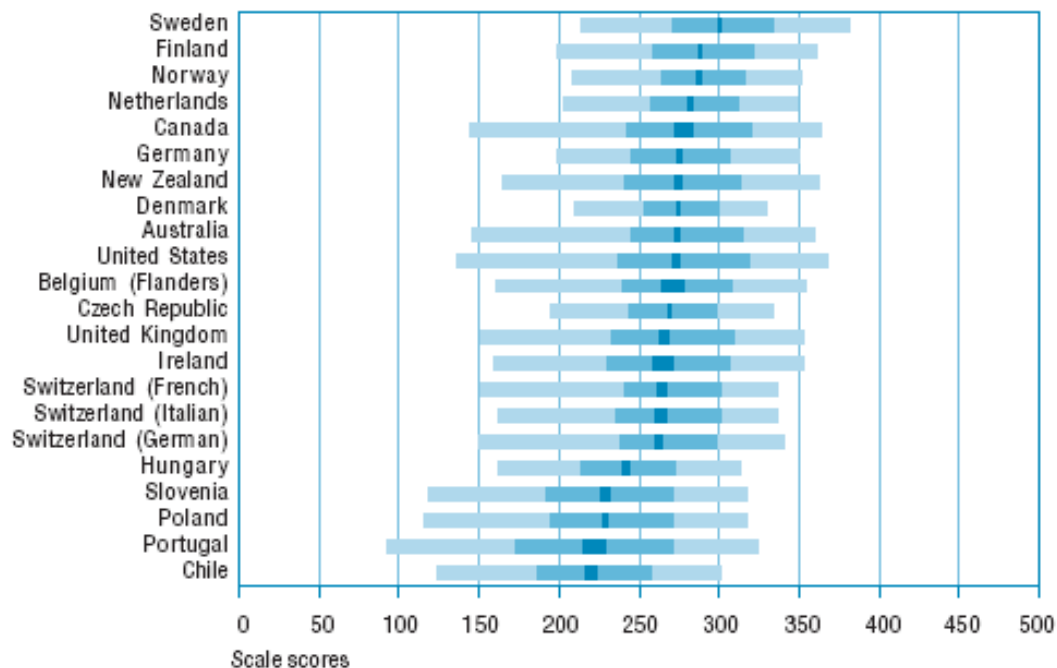
Využívání nespojitého textu (document literacy), IALS

B. Mean scores with .95 confidence interval and scores at 5th, 25th, 75th, and 95th percentiles on the document literacy scale, population aged 16-65, 1994-1998

Využívání souvislého textu (prose literacy), IALS

A. Mean scores with .95 confidence interval and scores at 5th, 25th, 75th, and 95th percentiles on the prose literacy scale, population aged 16-65, 1994-1998

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

VÝZKUM PIAAC

PROGRAMME FOR INTERNATIONAL ASSESSMENT OF ADULT COMPETENCIES

Základní informace o výzkumu PIAAC

- šetření dospělých ve věku 16-65 let
- v domácnostech tazatelsky
- administrace testu prostřednictvím přenosného počítače (CAT) s alternativou písemného testu
- povinně 5 000 respondentů
- v ČR nadvýběr věkové kohorty 16-34 let
- hlavní sběr v roce 2011, výsledky 2013
- zúčastněné země: Austrálie, Belgie, Česká republika, Čile, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Japonsko, Kanada, Jižní Korea, Kypr, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Velká Británie.

Komponenty výzkumu PIAAC

- numerická gramotnost (numeracy)
- čtenářská gramotnost (literacy)
- základní čtenářské dovednosti (reading components)
- řešení problémů v prostředí informačních technologií (problem solving in technology rich environment)
- požadavky trhu práce (job requirements approach)
- dotazník (background questionnaire)

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

Vazba na předchozí výzkumy dovedností dospělých

Areas Assessed in Adult Skills Surveys

IALS 1994-1998		ALL 2002-2006		PIAAC 2011
Prose literacy	→	Prose literacy	→	Reading literacy
Document literacy	→	Document literacy	→	Reading literacy
Quantitative literacy	--->	Numeracy	→	Numeracy
		Problem Solving	--->	Problem solving in technology-rich environments

Numerická gramotnost

- je zcela specifickou složkou gramotnosti
- nabývá na důležitosti v dnešní době, kdy je stále více informací prezentováno v kvantitativní podobě
- je podmínkou zapojení občanů do veřejné debaty o důležitých otázkách souvisejících např. se zdravím nebo s ochranou životního prostředí

Numerická gramotnost

- je schopnost získávat, používat a interpretovat matematické informace a myšlenky a komunikovat o nich s cílem aktivně se vyrovnávat s matematickými nároky rozmanitých situací dospělého života

Numericky gramotné jednání (numerate behavior)

- zahrnuje zvládnání situace nebo řešení problému skutečného života reakcí na matematické obsahy/informace/myšlenky reprezentované rozmanitým způsobem

Procesy, které to umožňují jsou kognitivní i nekognitivní:

- znalost matematiky a její pochopení
- matematické uvažování a dovednost řešit problémy
- čtenářská gramotnost
- porozumění kontextu
- přístup
- zkušenosti a zvyklosti

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

UKÁZKY ÚLOH

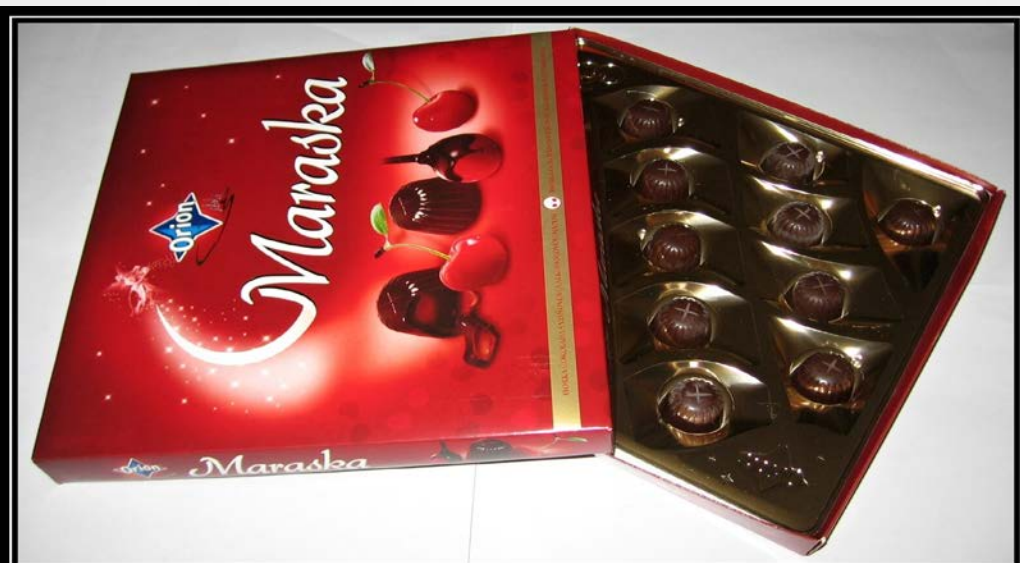
Sledovanost TV pořadů

Jste to, co jíte	606 000
Čápi s mákem	368 000
Máš minutu!	554 000
ŠÉFKA	335 000
Trampoty	542 000
Farmář hledá ženu	726 000
Aféry	540 000
Partička	390 000

Odpovězte na otázku:

**Který z uvedených pořadů
měl nejnižší sledovanost?**

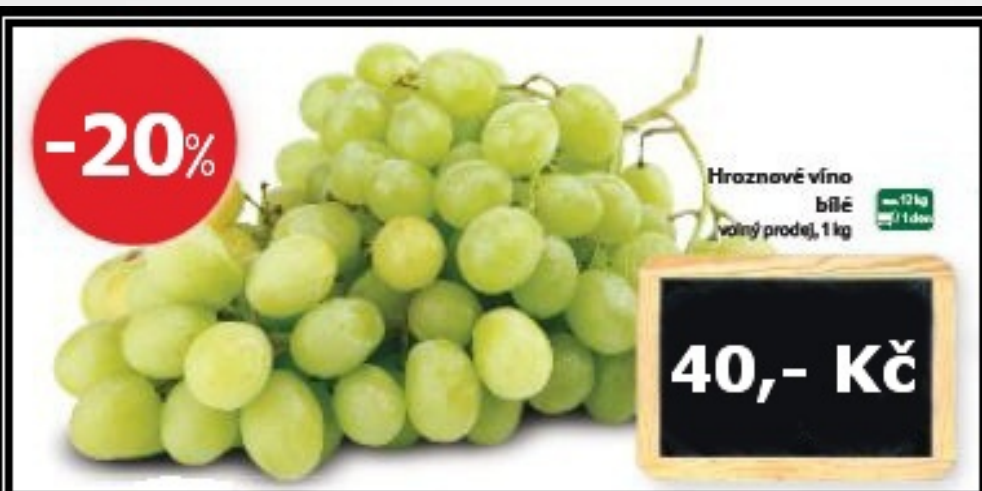

Na obrázku vidíte novou, právě otevřenou bonboniéru.

Odpovězte na otázku:

**Kolik čokoládových bonbónů
je v bonboniéře?**

Na obrázku vidíte cenu hroznového vína
po slevě

Odpovězte na otázku:

**Jaká byla původní cena kilogramu
hroznového vína?**

Čtenářská gramotnost

- je považována za základní gramotnost, která nejvíce koreluje s úspěšností v životě a na pracovním trhu

Čtenářská gramotnost

- je schopnost porozumět psaným textům, používat je, hodnotit je a zabývat se jimi s cílem zapojit se do společnosti, dosáhnout svých cílů a rozvíjet své vědomosti a potenciál

Texty

- Médium (tištěné, elektronické)
- Formát (souvislé, nesouvislé, smíšené)
- Typ (popis, vyprávění, výklad, argumentace, instrukce, zprávy)
- Uspořádání, vzhled (seznam, grafické dokumenty, vizuální interpretace, formuláře)
- Typy elektronických textů (hypertexty, interaktivní texty, jiný typ navigace)
- Sociální kontext (práce; osobní: domov a rodina, zdraví a bezpečnost, ekonomika, volný čas; obec a společnost; vzdělávání)

Aspekty úloh

- Nalézt informace v textu
- Integrovat a interpretovat (propojit různé části textu)
- Posoudit

Faktory ovlivňující obtížnost

- Transparentnost informace
- Stupeň komplexnosti
- Sémantická komplexnost
- Množství požadovaných informací
- Nápadnost informace
- Přítomnost zavádějící informace
- Charakter textu

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

UKÁZKY ÚLOH

Průměrné / priemerné výživové hodnoty výrobku

	ve/v 100 g	65 g (1 porce/porcia)
Energetická hodnota	1716 kJ / 407 kcal	1115 kJ / 265 kcal
Bílkoviny/Bielkoviny	7,9 g	5,1 g
Sacharidy	73,0 g	47,5 g
– z toho cukry	25,2 g	16,4 g
Tuky	7,9 g	5,1 g
– z toho nas. mastné kyseliny	1,6 g	1,0 g
– mononenasycené mast. kys.	3,3 g	2,1 g
– polynenasycené mast. kys.	3,0 g	2,0 g
Cholesterol	3,5 mg	2,3 mg
Vláknina	6,0 g	3,9 g
Sodík	0,33 g	0,21 g

Na obrázku vidíte etiketu z balení ovesné kaše

Odpovězte na otázku:

Kolik gramů tuků obsahuje jedna porce této ovesné kaše?

Koupím

Vaše pozůstalost - moje starost. Koupím ihned a za hotové veškerý nábytek až do r. 1970 (i velmi silně pošk.), koberce, šicí, psací stroje, nádobí, obrazy (též bezcenné, poškozené), knihy, hodiny (i torza), housle i pošk., vojenské věci, betlém (i papírový), vánoční ozdoby, rádia, lampy, lustry. Též mince a pohledy. Odvoz zajištěn. Slušnost a serióznost plně garantuji. Též celé pozůstalosti. T: 720 521 634, email: gregor999@seznam.cz

Pohlednice veškeré, všech žánrů i celé sbírky, veškeré obrazy, kvalitní i nekvalitní, též nepodespané, bezcenné, všech námětů a autorů, veškeré mince (též zlaté), hodinky (Omega, Prim, Doxa, stopkové s černým číselníčkem apod., i silně pošk., dále bodáky, šavle a vánoční ozdoby, housle i pošk.. Též celé sbírky a pozůstalosti. Vyšší odhad nevadí. Solidní zájemce - právník. Slušné jednání a prima cenu garantuji. T: 722 068 194.

Koupím jakýkoliv starý a starožitný nábytek a nábytek z chrom. trubek, různé skříně, skleník, knihovnu, kredenc, špajz, komodu, psací stůl, křesla atd.. Slušné jednání, vlastní odvoz. Telefon : 777 126 007, email: stary.nabytek@seznam.cz

Triodyn svářečku. Tel.: 736 146 959

Na obrázku vidíte inzerát z novin

Odpovězte na otázku:

**Jaké telefonní číslo
vytočíte v případě,
že chcete prodat
staré housle a hodinky?**

Základní čtenářské dovednosti

- Lépe porozumět obtížím dospělých na spodní části čtenářského spektra
- Dosud jsme nevěděli, zda tito lidé neumějí číst nebo nemají dostatečnou znalost jazyka

Složky gramotnosti hodnocené v PIAAC

- význam slov
- porozumění větám
- porozuměním jednoduchým textovým pasážím

Řešení problémů v prostředí informačních technologií

- zahrnuje používání digitálních technologií, komunikačních nástrojů a sítí s cílem získat a vyhodnocovat informace, komunikovat s ostatními a řešit praktické úkoly
- první šetření PIAAC se zaměří na řešení osobních, pracovních a občanských problémů stanovením odpovídajících cílů a plánů a získáváním a používáním informací prostřednictvím počítačů a počítačových sítí

Kognitivní dimenze

Dimenze	Příklad
Stanovení cílů a sledování pokroku	Identifikace vlastních potřeb a cílů při zohlednění omezení dané situace Sledování pokroku Detekování a interpretace nečekaných událostí
Plánování	Stanovení vhodných plánů, postupů a strategií Volba vhodných nástrojů nebo typu informací
Získávání a hodnocení informací	Zacílení pozornosti Výběr informací Hodnocení spolehlivosti, relevance, vhodnosti Zdůvodňování zdrojů a obsahů
Využití	Organizace informací, integrace informací z různých (i nekonsistentních) textů a různých formátů, rozhodování Transformace informací (z tabulky do textu, z textu do grafu atd.)

Prostředí

- web (vyhledávání)
- email
- tabulkový procesor

Požadavky trhu práce

Četnost využití a úroveň požadovaná v následujících obecných dovednostech:

- čtenářská gramotnost
- numerická gramotnost
- práce s ICT
- komunikační dovednosti
- prezentační dovednosti
- práce v týmu

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

UKÁZKY POLOŽEK Z DOTAZNÍKU „POŽADAVKY TRHU PRÁCE“

Jak často jste ve svém posledním zaměstnání

- sdíleli pracovní informace se spolupracovníky
- instruovali, školili nebo vzdělávali
- přednášeli nebo prezentovali více než 5 lidem?
- prodávali produkt nebo službu
- poskytovali poradenské služby

-
- plánovali své aktivity
  - plánovali aktivity pro druhé
  - organizovali vlastní čas

-
- přemlouvali nebo ovlivňovali jiné
  - vyjednávali s lidmi v organizaci nebo jinde

-
- nosili, tlačili nebo tahali těžké předměty
  - dlouho fyzicky pracovali

Jak často jste ve svém posledním zaměstnání

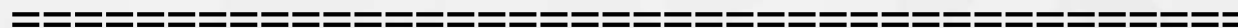
- četli pokyny
- četli dopisy, zápisy nebo emaily
- četli články v novinách, časopisech nebo oběžnících
- četli články v odborných časopisech nebo odborných publikacích
- četli knihy
- četli manuály
- četli účty, faktury, bankovní výpisy
- četli grafy, mapy nebo schémata

-
- psali dopisy, zápisy nebo emaily
  - psali články do novin, časopisů nebo oběžníků
  - psali zprávy
  - vyplňovali formuláře

Jak často jste ve svém posledním zaměstnání

- měřili nebo odhadovali velikosti, hmotnosti nebo vzdálenosti
- počítali ceny, náklady, navrhovali rozpočty
- používali nebo počítali zlomky, desetinná čísla nebo procenta
- používali kalkulačky

- interpretovali diagramy, grafy, tabulky
- připravovali diagramy, grafy, tabulky
- používali jednoduché vzorce
- používali pokročilejší matematiku nebo statistiku

Osobní dotazník

- demografické charakteristiky (věk, pohlaví)
- vzdělávání
- využití čtenářských, numerických a počítačových dovedností v běžném životě
- pracovní historie
- historie dalšího vzdělávání

Sběr dat

- společnost SC&C
- pravděpodobnostní třístupňový výběr
- odměna respondentům
- podmínka 70% návratnosti
- tazatelé pečlivě vybráni, vyškoleni a supervidováni
- mezinárodní pravidla pro výběr vzorku a sběr dat jsou velmi přísná, vše je pečlivě kontrolováno

Mezinárodní výzkum dospělých
Předpoklady úspěchu v práci a v životě

Další informace

Dům zahraničních služeb

Na Poříčí 1035/4, 110 00 Praha 1

www.piaac.cz

Národní koordinátorka PIAAC:

RNDr. Jana Straková, Ph.D.

jana.strakova@dzs.cz

Marketingová strategie výzkumu PIAAC:

Bc. Věra Weinerová

vera.weinerova@dzs.cz

SC&C, spol. s r.o.

Americká 21, 120 00 Praha 2

www.scac.cz/piaac

Ředitelka výzkumu:

Mgr. Jana Hamanová

jhamanova@scac.cz

Vedoucí projektu v SC&C:

Mgr. Petra Holečková

pholeckova@scac.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky